

ریاست جمهوری
مرکز بکارهای های تحول و پیشرفت

بررسی برترین تجارب جهانی فناوری شهروندی

شماره سی و دوم، ۲۹ مرداد ماه ۱۳۹۹

گزارش راه‌حل‌های نوآورانه افزایش مشارکت مردمی
در حاکمیت، بر بستر فناوری‌های داده‌محور

در این شماره می خوانیم...

- چرا دولت‌ها و نهادهای عمومی باید از تامین مالی جمعی شهروندی استفاده کنند؟
- مراحل تامین مالی جمعی
- معرفی پلتفرم‌های تامین مالی جمعی در ایران (بخش اول)
- معرفی کوتاه مهم‌ترین پلتفرم‌های ایرانی تامین مالی جمعی

یکی از سوالات مهم در خصوص تامین مالی جمعی شهروندی این است که چرا دولت‌ها و نهادهای عمومی باید برای تامین مالی پروژه‌های شهروندی خود از این روش استفاده کنند. در این خصوص دلایل متعددی وجود دارد. در این شماره برخی از آن‌ها را بررسی می‌کنیم. همچنین مراحل مختلف تامین مالی جمعی را به صورت ساده و روان برمی‌شمریم!

چرا دولت‌ها و نهادهای عمومی باید از تامین مالی جمعی شهروندی استفاده کنند؟

عمده منافی که باعث می‌شود دولت‌ها و نهادهای عمومی از روش تامین مالی جمعی شهروندی استفاده کنند به شرح زیر هستند:

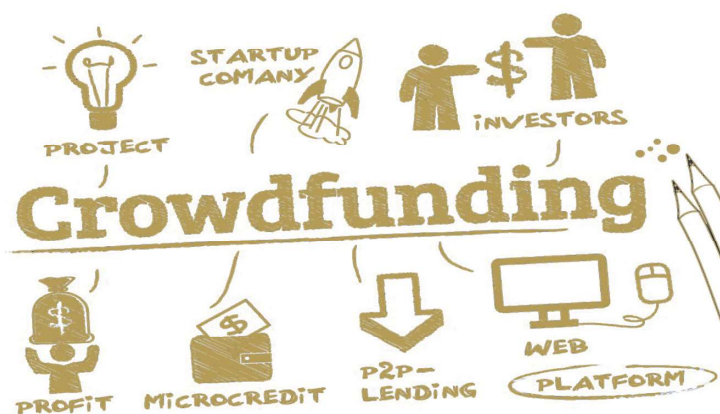
۱. جذب پول بیشتر برای پروژه‌های شهروندی

یکی از اولین دلایلی که نهادهای عمومی برای پروژه‌های شهروندی خود به این شیوه تامین مالی روی می‌آورند، جذب پول و منابع مالی بیشتر است. به دلیل وضعیت بد اقتصادی بسیاری از نهادها و به صورت کلی کشور، تامین مالی بسیاری از پروژه‌ها با مشکلات عدیده‌ای روبرو شده و استفاده از روش‌های جدیدی مانند تامین مالی جمعی، می‌تواند بخشی از این مشکلات را برطرف کند. در واقع برای بسیاری از پروژه‌های شهروندی که دولت و نهادهای عمومی پولی ندارند خرج کنند، از طریق تامین مالی جمعی و با مشارکت شهروندان می‌توان منابع مالی خوبی جذب کرد. البته باید توجه کرد که تامین مالی جمعی یک راه‌حل برای همه مشکلات مالی نیست و از این روش می‌توان تنها در برخی از پروژه‌ها استفاده کرد.

۱. منبع:

Civic Crowdfunding: A guidebook
for local authorities, CATAPULT
Future Cities
<http://www.futurecities.catapult.org.uk>

مقدمه‌ای بر تامین مالی جمعی، معاونت
توسعه اشتغال و کارآفرینی، وزارت تعاون،
کار و رفاه اجتماعی، دی ماه ۱۳۹۳

۲. توانایی تامین مالی پروژه‌هایی که تامین‌کنندگان سنتی برعهده نمی‌گرفتند

مزیت دوم نیز به نکته اولی که به آن اشاره شد مربوط است. بسیاری از پروژه‌های شهروندی، عایدی مالی مشخصی ندارند و بیشتر در جهت منافع عمومی و خیر جمعی هستند. به همین دلیل سرمایه‌گذاران علاقه‌ای برای صرف پول در این امور ندارند. از سوی دیگر، از آنجایی که منافع شهروندان در انجام این پروژه‌ها و بهره‌برداری از آنهاست، حاضرند هر کدام مبالغ کمی را صرف این پروژه‌ها کرده و آن را به صورت جمع‌سپاری تامین مالی کنند. در واقع تامین مالی جمعی شهروندی می‌تواند منابع مالی را برای پروژه‌هایی که سرمایه‌گذاران حاضر نیستند برای آن پولی خرج کنند فراهم کند.

۳. رویکرد جدید به مشارکت شهروندان

مشارکت شهروندان و درگیرکردن آنها در مسائل عمومی شهر و محله زندگی‌شان، یکی از کلیدهای موفقیت در مدیریت و راهبری جامعه است. تامین مالی جمعی شهروندی نیز نوع جدید و ابتکارانه‌ای از مشارکت شهروندان است که در سال‌های اخیر پررنگ‌تر شده است. این نوع مشارکت به دلیل ماهیت مالی آن، شهروندان را بیشتر درگیر مسائل جامعه خود می‌کند و مدیران را نیز پاسخگوتر خواهد کرد.

۴. قابلیت افزایش نوآوری و کاهش ریسک

از آنجایی که شهروندان در روش تامین مال جمعی، بیشتر در حل مسائل مشارکت می‌کنند و عملاً خود می‌توانند پیشنهاددهنده و راهبر نیز باشند، نوآوری افزایش می‌یابد. در واقع بجای اینکه تنها یک نهاد پروژه‌های مربوط به هر شهر را تعریف کند و برای آن تامین مالی انجام دهد، با استفاده از مشارکت شهروندان، ورودی‌های این مساله افزایش می‌یابد. همچنین به دلیل مشارکت شهروندان ریسک فرآیند نیز کاهش می‌یابد. ضمن اینکه هر پروژه، صرفاً زمانی آغاز خواهد شد که تامین مالی آن انجام شده باشد، بنابراین ریسک اجرای آن نیز کاهش می‌یابد.

۵. شفافیت سرمایه‌گذاری

به دلیل فناوری محور بودن تامین مالی جمعی شهروندی، این نوع از سرمایه‌گذاری، از شفافیت بهتری برخوردار است.

CROWDFUNDING

a new opportunity

مراحل تامین مالی جمعی

متداولترین فرآیند تامین مالی جمعی به شرح زیر است. البته فرآیند تامین مالی جمعی شهروندی ممکن است کمی با این مراحل متفاوت باشد.

ارائه درخواست توسط کارآفرین (ایده‌پرداز) به درگاه واسط

- طرح تامین مالی کسب و کار ارسال می‌شود.
- درگاه واسط طرح اولیه را بررسی کرده و در مورد فراخوان عمومی طرح تصمیم‌گیری می‌کند.

باز شدن پنجره تامین مالی در مدتی معین (فراخوان)

- کارآفرین می‌بایست تمام اطلاعات لازم در مورد طرح را با مشارکت‌کنندگان احتمالی در میان بگذارد.
- کارآفرین قرارگیری فراخوان را در شبکه‌های اجتماعی نیز مطرح می‌کند تا توجه سرمایه‌گذاران بالقوه را به طرح خود جلب نماید.
- تعامل با مشارکت‌کنندگان بالقوه و پاسخگویی به سوالات آنها از طریق پنجره تامین مالی بخش مهمی از فرآیند موفق‌سازی فراخوان است.
- مشارکت‌کنندگان از سوال و جواب و اطلاعاتی که توسط سایر مشارکت‌کنندگان رد و بدل می‌شود نیز استفاده می‌کنند.

پنجره تامین مالی بسته می‌شود

- اگر هدف تامین نشده باشد، وجوه به مشارکت‌کنندگان بازگردانده می‌شود.
- اگر هدف تامین شده باشد، درگاه واسط قبل از واگذاری وجوه به کارآفرین، بررسی‌های تکمیلی در مورد کارآفرین و کسب و کار انجام می‌دهد.

بعد از سرمایه‌گذاری

- تعامل بین مشارکت‌کنندگان و کسب و کار ادامه می‌یابد. شدت تعامل به میزان فعال بودن مشارکت‌کنندگان بستگی دارد.
- در برخی موارد، مشارکت‌کنندگان حق رای داشته و می‌توانند در تصمیم‌گیری‌های مهم کسب و کار دخالت داشته باشند.
- مشارکت‌کنندگان به ارائه مشاوره به کارآفرین و کسب و کار ادامه می‌دهند.

معرفی پلتفرم‌های تامین مالی جمعی در ایران (ادامه)

در شماره‌های قبل، پلتفرم‌های خاص حوزه تامین مالی جمعی شهروندی در دنیا را معرفی کردیم. هر کدام از این پلتفرم‌ها در یک موضوع شهروندی متمرکز هستند. در ایران نیز پلتفرم‌های تامین مالی جمعی مختلفی در چند سال گذشته ایجاد شده‌اند. در این شماره، به صورت مختصر، بیشتر آن‌ها را معرفی می‌کنیم. در شماره‌ی بعد سعی می‌کنیم تا برخی از این پلتفرم‌ها را انتخاب کرده و دقیقتر بررسی کنیم.

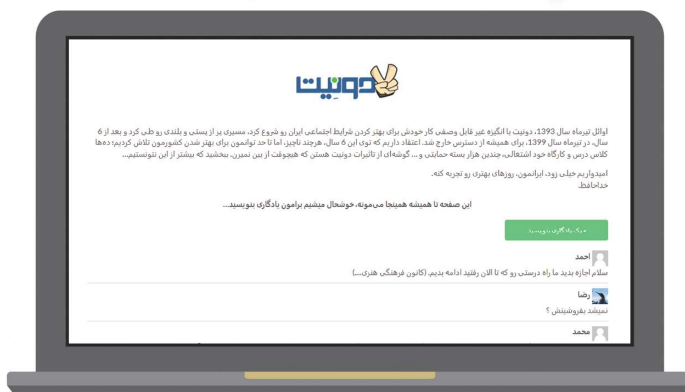
معرفی کوتاه مهمترین پلتفرم‌های ایرانی تامین مالی جمعی

در ادامه، پلتفرم‌های ایرانی تامین مالی جمعی را به صورت مختصر معرفی می‌کنیم. دقت کنید، ممکن است برخی از این پلتفرم‌ها هم‌اکنون فعال نباشند^۱. همچنین ممکن است برخی از پلتفرم‌های ایرانی در این بخش معرفی نشده باشند.

پلتفرم دونیت

معرفی کوتاه: دونیت یک پلتفرم تامین مالی جمعی ایرانی است که بر روی تامین سرمایه پروژه‌هایی که تاثیرات اجتماعی داشته‌اند، تمرکز کرده است. دونیت به موسسات خیریه، سازمانهای مردم نهاد، فعالان اجتماعی و کارآفرینان جوان کمک می‌کند تا بودجه لازم برای پروژه‌های خود را از طریق مشارکت عمومی مردم، تامین کنند. این مشارکتها می‌تواند بدون انتظار بازگشت و یا در ازای دریافت یک پاداش باشد.

نام پلتفرم: دونیت
سال تاسیس: ۱۳۹۳
آدرس سایت:
<https://2nate.com/>
وضعیت: غیرفعال

۱. منابع:

<https://ecomotive.ir/startups-list/crowdfunding/>
<https://crowdfunding.ir/platforms/>

پلتفرم فاندوران

معرفی کوتاه: فاندوران یک بستر سرمایه‌پذیری جمعی است. افرادی که در زمینه هنر، فناوری، طراحی محصول، آی تی و امور اجتماعی و خیریه فعال هستند و ایده‌های خلاقانه دارند، برای پروژه خود در فاندوران کمپین طراحی می‌کنند و شروع به جذب حمایت‌های مالی از مخاطبان فاندوران می‌کنند. پشتیبانان در ازای دریافت پاداش‌های مشخص، از کمپین‌های فعال در فاندوران حمایت می‌کنند. از جنبه‌های مفید سرمایه‌پذیری به این شیوه این است که افراد زیادی در شکل‌گیری طرح سهیم‌اند که از نظر جذب سرمایه، مشتری و بازار هدف احتمال اجرایی شدن و موفقیت طرح به مراتب بالاتر می‌رود.

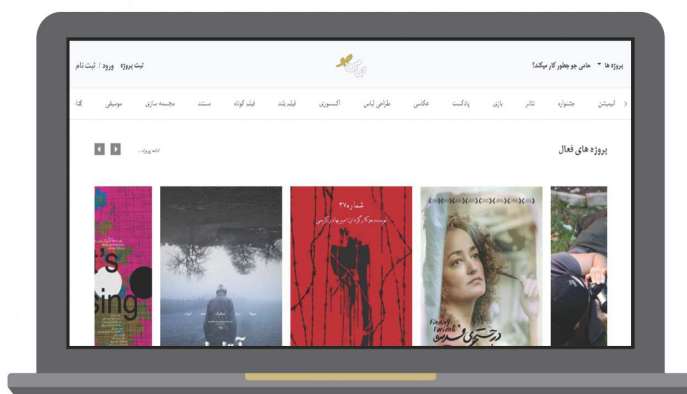
نام پلتفرم: فاندوران
سال تاسیس: ۱۳۹۴
آدرس سایت:
<https://fundorun.com/>
وضعیت: غیرفعال

پلتفرم حامی‌جو

معرفی کوتاه: حامی‌جو یک وب‌سایت تامین مالی جمعی ایرانی است که از فروردین سال ۱۳۹۴ فعالیت خود را به صورت آنلاین در زمینه هنر با هدف حمایت از هنرمندان و هنر مستقل آغاز کرده است. این وبسایت رابطی میان صاحبان ایده و حامیان آن‌ها است.

نام پلتفرم: حامی‌جو
سال تاسیس: ۱۳۹۴
آدرس سایت:
<https://hamijoo.com/>
وضعیت: فعال

پلتفرم مهربانه

معرفی کوتاه: مهربانه یک پلتفرم تامین مالی جمعی است که به جمع‌آوری حمایت‌های مالی برای پروژه‌های نیکوکاری، مسئولیت اجتماعی و توانمندسازی می‌پردازد و امکان تحقق آن‌ها را فراهم می‌کند. همیشه پروژه‌های متنوعی در مهربانه وجود دارند که می‌توانید متناسب با موضوعات مورد علاقه خود، از آن‌ها حمایت کنید. مهربانه علاوه بر تأمین مالی پروژه‌های یاد شده، فرهنگ‌سازی در زمینه موضوعات اجتماعی، محیط زیست، حیوانات و ... را نیز از مسئولیت‌های خود می‌داند.

نام پلتفرم: مهربانه
سال تاسیس: ۱۳۹۳
آدرس سایت:
<https://mehrabane.ir/>
وضعیت: فعال

پلتفرم نیک‌استارتر

معرفی کوتاه: نیک‌استارتر یک سامانه سرمایه‌بخشی یا جمع‌سپاری مالی می‌باشد که به کسب و کارهای کوچک و متوسط و استارت‌آپ‌های محصول محوری که در مرحله انبوه‌سازی دچار مشکل مالی شده‌اند، کمک می‌کند تا به روش به اصطلاح پاداش محور پیش‌فروش سرمایه‌موردنیاز خود را تامین کنند.

نام پلتفرم: نیک‌استارتر
سال تاسیس: ۱۳۹۵
آدرس سایت:
<https://nikstarter.com/>
وضعیت: فعال

پلتفرم ایده‌هاب

معرفی کوتاه: ایده‌هاب یک پلتفرم سرمایه‌گذاری است که به معرفی استارت‌آپ‌ها می‌پردازد و ضمن ارزش‌گذاری از طریق پلتفرم یا برگزاری رویداد نسبت به جذب سرمایه برای آن‌ها اقدام می‌کند.

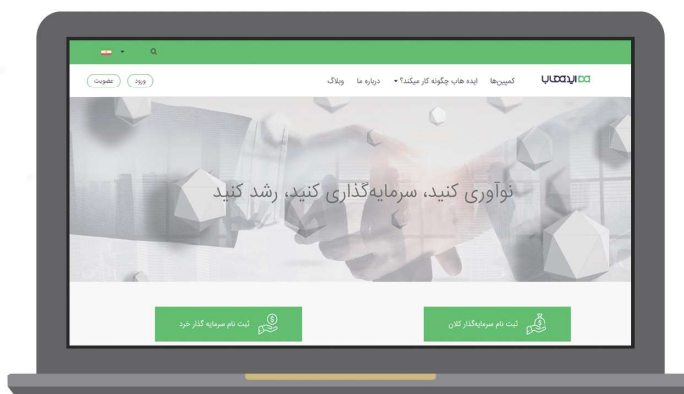
نام پلتفرم: ایده‌هاب

سال تاسیس: ۱۳۹۶

آدرس سایت:

<https://idehub.com/>

وضعیت: فعال

پلتفرم حامی باش

معرفی کوتاه: پلتفرم حامی باش امکان ساخت یک صفحه آنلاین هواداری را برای ارزش‌آفرین فراهم می‌کند تا بتوانند ضمن تعامل بیشتر با مخاطبان خود، حمایت مالی آن‌ها را به صورت مستمر جذب نمایند.

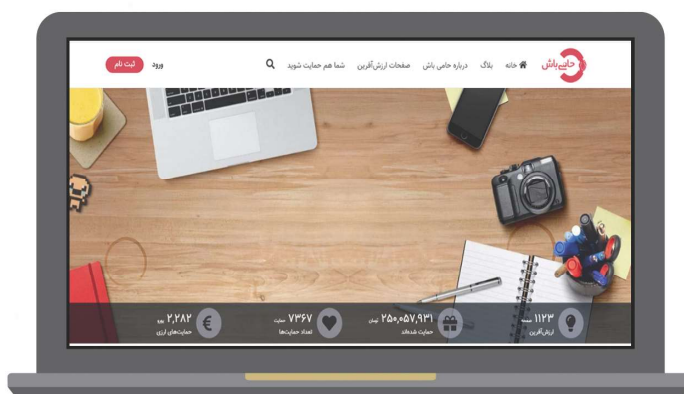
نام پلتفرم: حامی باش

سال تاسیس:

آدرس سایت:

<https://hamibash.com/>

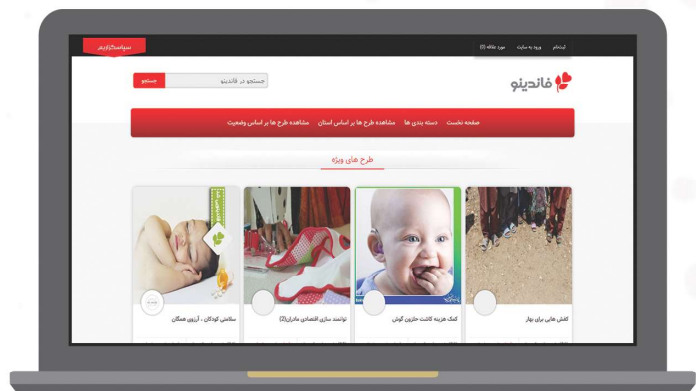
وضعیت: فعال

پلتفرم فاندینو

معرفی کوتاه: فاندینو سامانه‌ای است که به منظور حمایت از اقدامات خیرخواهانه و ایده‌های خلاقانه راه‌اندازی شده است. سامانه فاندینو از مدلی به نام جمع‌سپاری مالی استخراج شده است که سالهاست در دنیا رواج دارد. در جمع‌سپاری مالی، سرمایه لازم برای انجام یک فعالیت خیرخواهانه یا استارت آپ، با اتکا به کمک‌های معمولاً کوچک اما در تعداد زیاد تامین می‌شود.

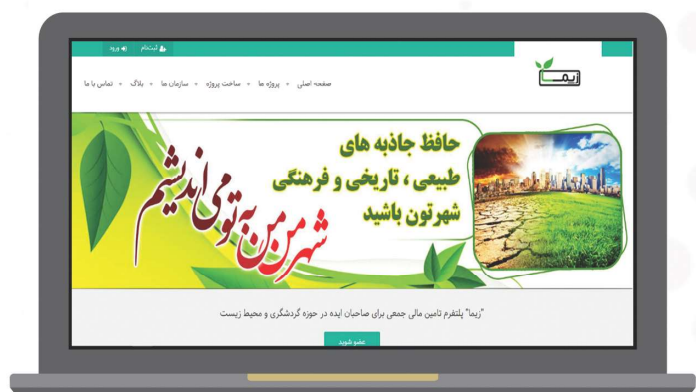
نام پلتفرم: فاندینو
سال تاسیس: ۱۳۹۶
آدرس سایت:
<https://www.fundino.com/>
وضعیت: فعال

پلتفرم زیما

معرفی کوتاه: زیما یک بستر سرمایه‌پذیری جمعی در حوزه محیط‌زیست و گردشگری است. کراودفاندینگ به معنی جذب سرمایه در اندازه‌های کوچک از تعداد زیادی افراد می‌باشد. افرادی که در زمینه گردشگری و محیط زیست فعال هستند برای پروژه خود در زیما کمپین طراحی می‌کنند و شروع به جذب حمایت‌های مالی و غیر مالی از مخاطبان می‌کنند.

نام پلتفرم: زیما
سال تاسیس: ۱۳۹۶
آدرس سایت:
<https://www.zeema.org/>
وضعیت: فعال

پلتفرم یوفاند

معرفی کوتاه: یوفاند یک سیستم عامل تأمین مالی جمعی مبتنی بر پاداش است که به صورت یک واسط میان مبتکران و حامیان عمل می‌کند.

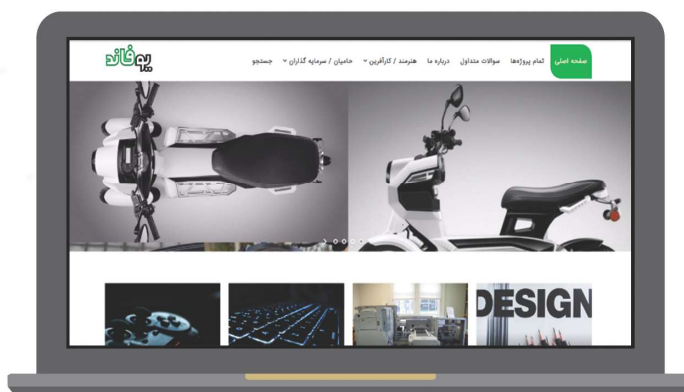
نام پلتفرم: یوفاند

سال تاسیس: ۱۳۹۵

آدرس سایت:

<https://ufund.ir/>

وضعیت: غیرفعال

پلتفرم خیرینه

معرفی کوتاه: خیرینه آمده است تا پلی استوار باشد بین بنگاه‌های خیریه و حامیان اینترنتی؛ تلاش‌گرانی که رویاهای خیرخواهانه خود را در قالب پروژه‌هایی دقیق، روشن و مشخص تعریف می‌کنند، و حمایت‌گرانی که به این رویاها جامه عمل می‌پوشانند. پروژه‌های خیرینه توسط سازمان‌ها و موسسات خیریه دارای مجوز رسمی تعریف می‌شوند.

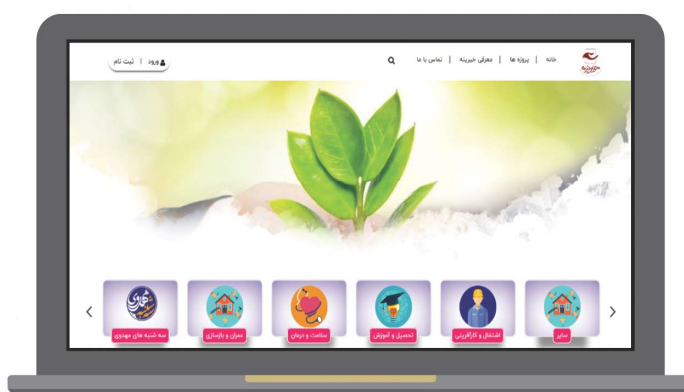
نام پلتفرم: خیرینه

سال تاسیس: ۱۳۹۷

آدرس سایت:

<https://www.kheyrine.ir/>

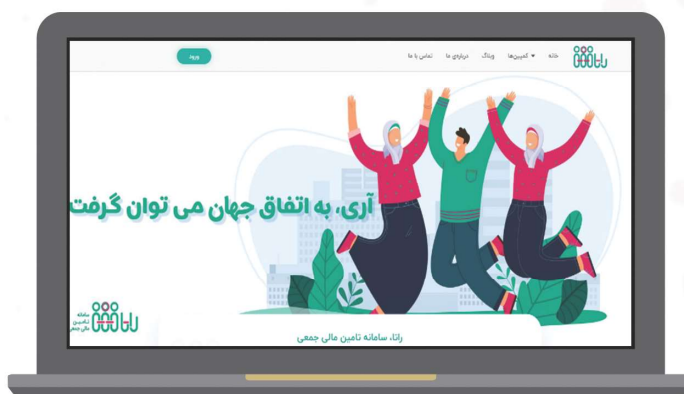
وضعیت: فعال

پلتفرم راتا

معرفی کوتاه: راتا سامانه تأمین مالی جمعی یا کراودفاندینگ است. راتا رابط حامیان و تولیدکنندگان محصولات نوآورانه است، برای تأمین مالی پروژه‌هایشان. همچنین خیریه‌ها نیز برای تأمین مالی فعالیت‌هایشان می‌توانند از راتا کمک بگیرند.

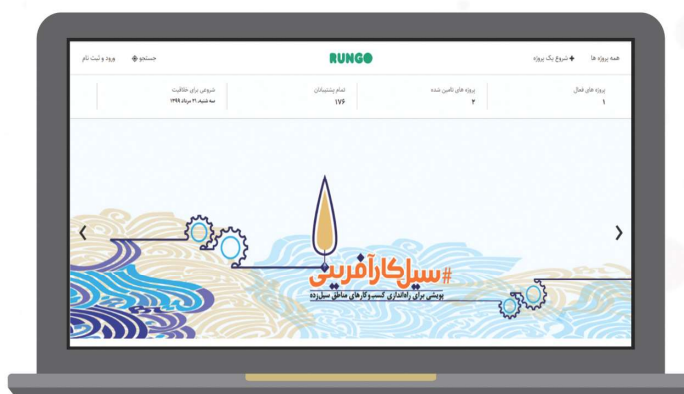
نام پلتفرم: راتا
سال تاسیس: ۱۳۹۷
آدرس سایت:
<https://ratacf.ir/>
وضعیت: فعال

پلتفرم رانگو

معرفی کوتاه: رانگو در سال ۹۷ طراحی و ایجاد شد، با کمپین‌های کوچک در حوزه خیریه کار خودش را پیش برده و مدتی برای بازبینی فرآیندها، فعالیت خود را کاهش داد، رانگو مجدداً در سال ۹۸ فعالیت خود را از سر گرفت و با کمپین بزرگ سیل کارآفرینی قصد دارد ظرفیت خود را در جهت توانمندسازی افراد به کار گیرد و حیطه فعالیت خود را در این حوزه گسترده‌تر از قبل کند.

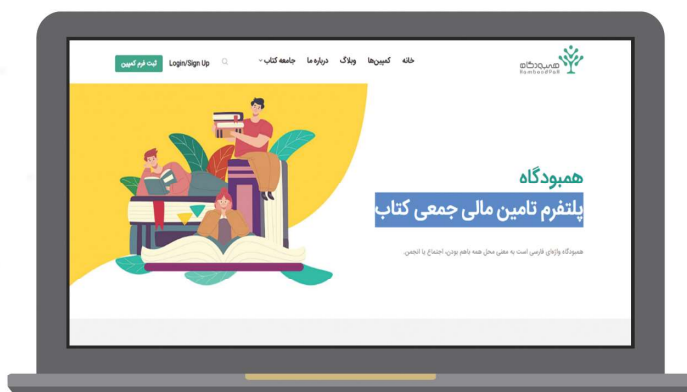
نام پلتفرم: رانگو
سال تاسیس: ۱۳۹۷
آدرس سایت:
<https://rungo.ir/>
وضعیت: فعال

پلتفرم همبودگاه

معرفی کوتاه: همبودگاه، یک پلتفرم تامین مالی جمعی کتاب است. همبودگاه پلتفرمی است که در بستر خود امکان همکاری نویسندگان/ مترجمان، ناشران و سازمان‌ها را جهت همکاری در امر تولید دانش فراهم می‌کند.

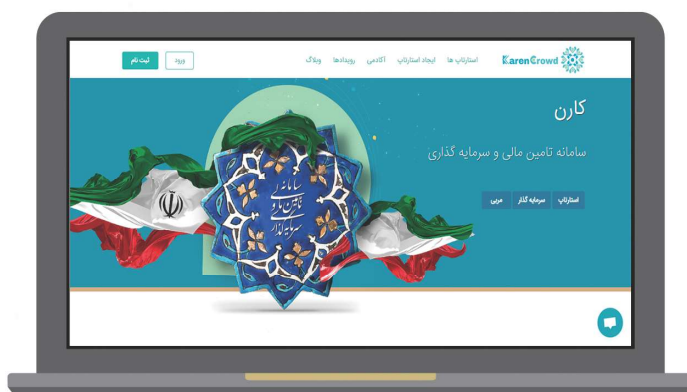
نام پلتفرم: همبودگاه
سال تاسیس: -
آدرس سایت:
<https://hamboodgah.ir/>
وضعیت: فعال

پلتفرم کارن

معرفی کوتاه: کارن یک پلتفرم تامین مالی جمعی استارت‌آپ‌هاست. این پلتفرم، به عنوان یک شتابدهنده مجازی کسب و کارهای موفق را از ابتدای راه همراهی و بعد از بدست آوردن بلوغ به انکوباتورهای برتر کشور معرفی می‌کند. ارتباط با کارآفرینان همواره ادامه دارد و در صورت وجود نیاز، به سرمایه‌گذاران با تجربه و خردمند معرفی خواهند شد. در این مسیر منتورهای حرفه‌ای نیز حاضر بوده و تبادل تجربه می‌کنند!

نام پلتفرم: کارن
سال تاسیس: -
آدرس سایت:
<https://www.karencrowd.com/>
وضعیت: فعال

فناوری، دارای پتانسیل گسترده‌ای برای تغییر نحوه ارتباط شهروندان با یکدیگر، ارتباط شهروندان با دولت و تقویت جوامع و حکومت‌ها است. امروزه شهروندان، سازمان‌ها و دولت‌ها از فناوری برای اطلاع‌رسانی و تشویق مشارکت شهروندی استفاده می‌کنند؛ مواردی مانند انتخابات و رأی‌دهی، دولت الکترونیک و یا راه‌اندازی کمپین‌های جمع‌سپاری. این دسته از فعالیت‌های در حال رشد به عنوان «فناوری شهروندی» مشهور شده‌اند.